

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Helenaveen Zuid Fase 2

projectnummer: P001452

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Helenaveen Zuid Fase 2

Datum: 19-09-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is van plan om aan de zuidzijde van Helenaveen 11 nieuwe woningen te realiseren. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een natuurtoets uitgevoerd. Het doel van deze natuurtoets is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets 12 september 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: onbewolkt, droog, circa 22°C en een zwakke wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied ligt aan de zuidzijde van Helenaveen (figuur 1). Het wordt begrensd door het Tuinderspad aan de zuidwest- en de Hoveniersstraat aan de zuidoostzijde. Ten noordoosten van het plangebied staan nieuwbouwwoningen in aanbouw. Ten noordwesten van het plangebied ligt een schapenweide met daarachter de Maatschappijstraat. Het plangebied bestaat voornamelijk uit grasland en wordt zo nu en dan als schapenweide gebruikt. In het zuidwesten van het plangebied staan een container en trailer die als stal dienen, met daarlangs enkele (bouw)materialen. Binnen het plangebied is geen permanente bebouwing, opgaande begroeiing of permanent oppervlaktewater aanwezig. Direct zuidoostelijk en zuidwestelijk van het plangebied, langs het Tuinderspad en de Hovenierstraat, zijn wel bomenrijen aanwezig. Ook ligt direct ten zuidoosten van het plangebied een afwateringsgreppel die tijdens het veldbezoek vrijwel geheel droog lag.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

Figuur 1. Locatie van het plangebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl.

De plannen bestaan uit de realisatie van 11 of 12 nieuwbouwwoningen op de huidige schapenweide. Hiervoor worden de container en trailer weggehaald, wordt vegetatie verwijderd en wordt grond vergraven. De bomenrijen direct ten westen en zuiden van het plangebied, en de afwateringsgreppel ten zuiden van het plangebied, blijven behouden.

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied op 12 september 2022. Linksboven het plangebied vanuit de westelijke hoek. Rechtsboven het plangebied vanuit de oostelijke hoek. Linksonder het plangebied vanuit de noordelijke hoek. Rechtsonder de container, trailer en materialen in de zuidelijke hoek van het plangebied.

Soortbescherming

Onderdeel van de Wet natuurbescherming (Wnb) is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikel 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikel 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in artikel 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Databank Flora en Fauna² (NDFF © 8 september 2022) blijkt dat in de directe omgeving (0 - 1 km) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren, een reptiel (levendbarende hagedis) en een dagvlinder (spiegeldikkopje).

De weide bestond tijdens het veldbezoek voornamelijk uit algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, kropaar, grote weegbree, hondsdrif, grote brandnetel en akkerdistel. Deze soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden.

In en langs de greppel ten zuiden van het plangebied stonden ruigtesoorten als braam, haagwinde, grote brandnetel en varens. De bomenrijen net buiten het plangebied bestonden uit zomereik. Binnen het plangebied is geen opgaande beplanting aanwezig. Gezien de terreingesteldheid, de voedselrijkdom en het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving (NDFF), zijn beschermde plantensoorten niet in het plangebied te verwachten.

Uit de directe omgeving zijn enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend, zoals huismus en buizerd (NDFF). Vanwege het ontbreken van bebouwing of opgaande beplanting in het gebied kan de aanwezigheid van nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten worden uitgesloten. Ook zijn tijdens het veldbezoek in de bomenrijen direct buiten het plangebied geen nesten waargenomen waar vogels met jaarrond beschermde nesten gebruik van kunnen maken. Wel kunnen in de bomenrijen buiten het plangebied algemene soorten tot broeden komen, zoals houtduif. Nesten van deze en andere algemene vogelsoorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd. Het plangebied maakt mogelijk wel onderdeel uit van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals de uit de directe omgeving bekende huismus en buizerd (NDFF).

In het plangebied is geen bebouwing of opgaande beplanting aanwezig waar vleermuizen, zoals de uit de omgeving bekende gewone dwergvleermuis (NDFF), een verblijfplaats kunnen hebben. In het plangebied zijn ook geen groenstroken of brede watergangen aanwezig die een onderdeel kunnen vormen van een doorgaande structuur, die dienst kan doen als essentiële vliegroute. De bomenrijen direct buiten het plangebied maken mogelijk wel onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen. Mogelijk vormt het grasland in het plangebied wel een klein onderdeel van het foerageergebied van enkele soorten die in open gebieden kunnen foerageren, zoals gewone dwergvleermuis (NDFF).

² De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

De weide in het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten konijn en veldmuis (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb.

In de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de niet-vrijgestelde bever, eekhoorn, das en bunzing bekend (NDFF). Geschikt leefgebied voor bever, zoals grote watergangen en rustig bosgebied, is niet in of nabij het plangebied aanwezig. Bever kan dan ook in het plangebied worden uitgesloten. Ook ontbreekt voor eekhoorn geschikt leefgebied, door het ontbreken van bomen. Bovendien zijn tijdens het veldbezoek in de bomenrijen direct ten westen en zuiden van het plangebied geen eekhoornnesten waargenomen. Aanwezigheid van eekhoorn in het plangebied kan worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn in en direct rondom het plangebied geen sporen of burchten van das waargenomen. Binnen een straal van 1 km zijn wel verschillende bosschages aanwezig waar dassenburchten aanwezig kunnen zijn. De schapenweide vormt hierdoor mogelijk een klein onderdeel van het foerageergebied van das. Achterin de container in de zuidelijke hoek van het plangebied liggen opgestapelde hooibalen die geschikt zijn voor bunzing en marterachtigen, zoals hermelijn, wezel en steenmarter, om nesten in te hebben (foto 5). Ook liggen rondom de container en de trailer enkele rommelige hopen materialen waar kleine marterachtigen een rustplaats in kan maken. Bovendien biedt de overgroeide greppel direct ten zuidoosten van het plangebied een rechtlijnig element met voldoende dekking voor marterachtigen om zich langs te verplaatsen tussen functionele leefgebieden (foto 6).

Marterachtigen zijn vanwege hun verborgen levenswijze vaak slecht gekarteerd. Bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter zijn allemaal binnen een straal van 3 km van het plangebied waargenomen (NDFF). Hierdoor, en vanwege de aanwezigheid van geschikt leefgebied, kan de aanwezigheid van kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en steenmarter in het plangebied niet worden uitgesloten.

Foto's 5 en 6. Links de container met hooibalen in de zuidelijke hoek van het plangebied. Rechts de overgroeide greppel direct ten zuidoosten van het plangebied.

De weide in het plangebied vormt geschikt landbiotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals de kleine watersalamander en gewone pad (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb. Door het ontbreken van geschikt voortplantings- en landbiotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) zijn niet-vrijgestelde amfibieënsoorten niet in het plangebied te verwachten.

De dagvlindersoort spiegeldikkopje is uit de directe omgeving bekend (NDFF). Deze dagvlindersoort is gebonden aan vochtige tot natte ruigtevegetaties op beschutte plekken in lichte bossen en nabij bosranden. Geschikte waardplanten voor spiegeldikkopje, zoals hennegras of pijpenstrootje, zijn niet aanwezig in het plangebied en het relatief droge grasland vormt geen geschikt biotoop. Aanwezigheid van spiegeldikkopje of andere beschermde ongewervelden in het plangebied kan worden uitgesloten.

In de directe omgeving van het plangebied is de beschermde reptielensoorten levendbarende hagedis bekend (NDFF). Geschikt leefgebied voor levendbarende hagedis, zoals vochtige heide- en veengebieden met geschikte zonplekken, is niet in het plangebied aanwezig. Door het ontbreken van

geschikt habitat en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) worden levendbarende hagedis en andere beschermde reptielensoorten niet in het plangebied verwacht.

Beschermde vissoorten zijn in de directe omgeving niet bekend (NDFF). Het plangebied biedt deze soortgroep ook geen geschikt leefgebied door het ontbreken van oppervlaktewater. Gezien dit gegeven kan de aanwezigheid van beschermde vissen in het plangebied worden uitgesloten.

TOETSING

Als gevolg van de nieuwbouwplannen gaan geen jaarrond beschermde vogelnesten verloren. Bij uitvoering van het plan verandert het plangebied als foerageergebied voor vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus en buizerd, maar zal niet geheel ongeschikt worden. Bovendien kan bij de aanleg van tuinen met dekking ook weer nieuw foerageergebied voor huismus ontstaan. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treden niet op.

Het vernietigen of verstoren van in gebruik zijnde nesten van (algemene) vogelsoorten is bij wet verboden. Dit kan worden voorkomen door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De meeste vogels broeden tussen half maart en half juli.

Bij uitvoering van de plannen gaan geen vleermuisverblijfplaatsen. Het plangebied zal naar verwachting na uitvoering van de plannen ook niet volledig ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied treden niet op.

De bommenrij net buiten het plangebied als mogelijke vliegroute van vleermuizen blijft behouden bij uitvoering van het plan. Wel dient verstoring van langsvliegende vleermuizen door kunstlicht te worden voorkomen. Daarom is het nodig om in de aanlegfase en gebruiksfase te voorkomen dat bouwlampen en buitenverlichting zorgen voor lichtuitstraling op de nabijgelegen bommenrij. In dat geval kan een verstoring van een vliegroute van vleermuizen worden uitgesloten.

Als gevolg van de plannen kan een klein deel van foerageergebied van das verloren gaan. Vanwege de reeds aanwezige verstoring van nabijgelegen woningen en de kleine oppervlakte, maakt het plangebied echter hooguit een heel klein deel uit van het foerageergebied van das. Bovendien is in

de directe omgeving in ruime mate alternatief en hoogwaardiger foerageergebied voorhanden. Negatieve effecten op das door verlies van foerageergebied kunnen worden uitgesloten.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibie- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Noord-Brabant. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor Noord-Brabant uitgewerkt in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerd 15-04-2022).

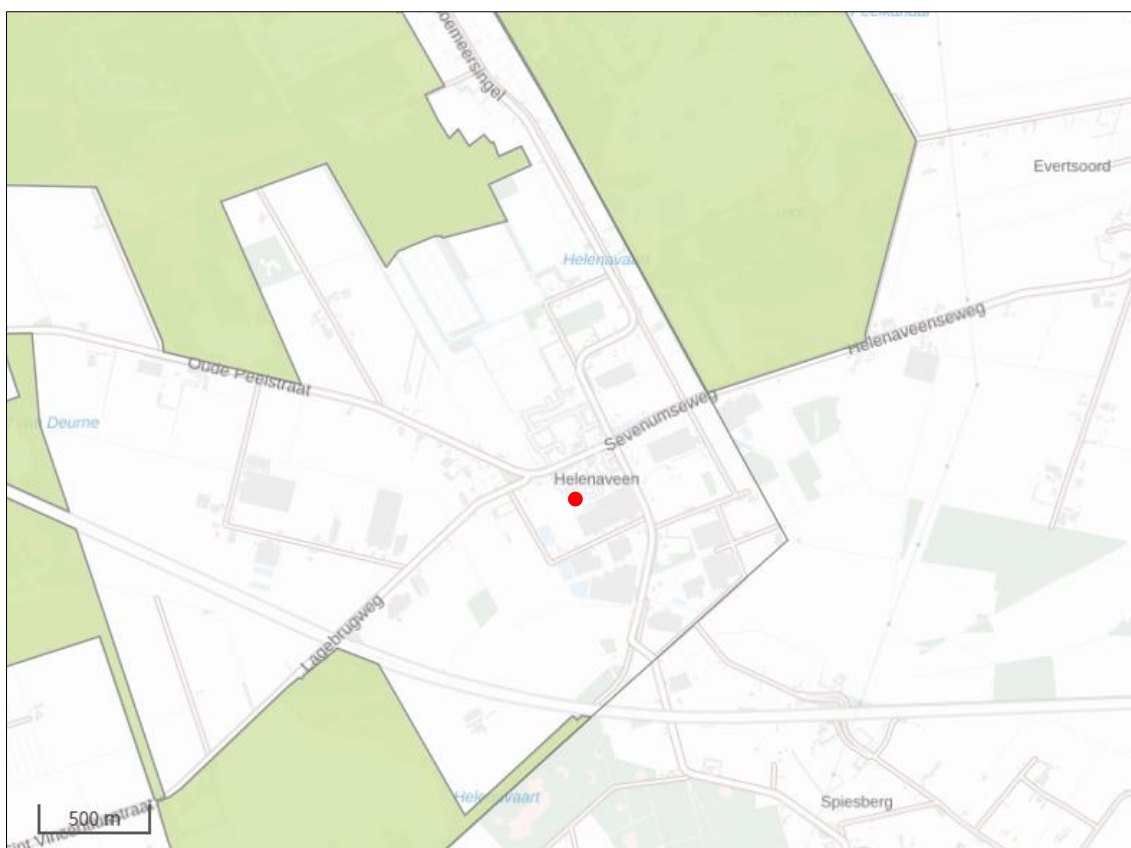
ATTENTIEZONE WATERHUISHOUDING

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid (Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant) worden rondom NNN-gebieden attentiezones aangewezen ter bescherming van de waterhuishouding binnen de attentiezone en daarmee de hydrologische instandhoudingsdoelen van nabijgelegen NNN-gebieden.

INVENTARISATIE

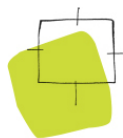
Het plangebied ligt op circa 780 m ten zuiden van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel' (figuur 2). Ten oosten van het plangebied ligt een natuurverbinding en NNN-gebied op circa 250 m afstand. Op circa 500 m ten noorden van het plangebied ligt een groot gebied dat is aangewezen als attentiezone waterhuishouding.

Figuur 2. Locatie van het plangebied (rode stip) in Helenaveen ten opzichte van het omringende Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel' (groen). Bron kaartondergrond: <https://calculator.AERIUS.nl/>.

TOETSING

Het plangebied ligt nabij het Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel'. Er worden echter bij uitvoering van het plan geen activiteiten uitgevoerd in of aangrenzend aan het Natura 2000-gebied. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten door externe werking mogelijk. Het plangebied is in het noorden gescheiden van het Natura 2000-gebied door de bebouwing van Helenaveen, wegen en agrarisch gebied en in het zuidwesten door agrarisch gebied en de snelweg A67. Voor de 'Deurnsche

Peel & Mariapeel' zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor enkele habitattypen, broedvogels en niet-broedvogels³.

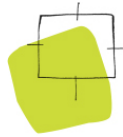
De aanwezige habitattypen, namelijk droge heiden (H4030), actieve hoogvenen (H7110A*) en herstellende hoogvenen (H7120), zijn gevoelig voor stikstofdepositie. Een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht. Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja op de habitattypen of leefgebieden van soorten in het Deurnsche Peel & Mariapeel en andere Natura 2000-gebieden.

Voor het Deurnsche Peel & Mariapeel zijn ook instandhoudingsdoelen voor vier broedvogelsoorten geformuleerd; dodaars (A0004), nachtzwaluw (A224), blauwborst (A272) en roodborsttapuit (A276). Deze soorten zijn sterk gebonden aan het habitat binnen het Natura 2000-gebied en zullen dan ook niet of nauwelijks buiten het gebied voorkomen. Het plangebied vormt voor deze soorten geen geschikt biotoop. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en het plangebied en de aard van het plan, kan aantasting van leefgebied of een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring op deze vogels dan ook worden uitgesloten.

Daarnaast is het Deurnsche Peel & Mariapeel ook aangewezen voor de niet-broedvogelsoorten kolgans (A041), kraanvogel (A127) en toendrarietgans (A702). Deze soorten kunnen in graslanden buiten het Natura 2000-gebied foerageren. Het plangebied ligt echter direct aan een woonwijk en naast bomenrijen, waardoor reeds optische verstoring en verstoring door geluid aanwezig is in het plangebied. Deze soorten zijn om te foerageren gebonden aan open gebieden met relatief weinig verstoring. Aanwezigheid van deze soorten in het plangebied is niet te verwachten.

Het NNN en de attentiezone waterhuishouding in Noord-Brabant kent geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN verloren en er vinden geen ontwikkelingen plaats in de attentiezone waterhuishouding, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten.

³ <https://www.natura2000.nl/gebieden/noord-brabant/deurnsche-peel-mariapeel/deurnsche-peel-mariapeel-doelstelling>

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

In het plangebied zijn geen beschermde houtopstanden aanwezig. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Noord-Brabant is niet nodig.

Conclusie

Voor dit plan is op 12 september 2022 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wnb op te baseren.

Bij uitvoering van de plannen gaan mogelijk verblijfplaatsen van bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter verloren. Hierdoor is nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en steenmarter in het plangebied. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden bepaald of een ontheffing van de Wnb voor beschermde soorten nodig is.

Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat lichtuitstraling op de aangrenzende bomenrijen buiten het plangebied moet worden voorkomen tijdens de aanlegfase en gebruiksfase om verstoring van een vliegroute van vleermuizen te voorkomen. Dit kan worden bereikt door gebruik te maken van bouwlampen en buitenverlichting met naar beneden gerichte lichtarmaturen die geen lichtuitstraling richting de omgeving veroorzaken.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring. Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Ook kunnen negatieve effecten ten aanzien van in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden kunnen nog niet worden uitgesloten. Een AERIUS-berekening moet uitwijzen of de stikstofdepositie al dan niet boven de 0,00 mol N/ha/ja uitkomt. Dit onderzoek en de uitkomsten

Ruimte voor de leefomgeving

hiervan worden als separate bijlage aan het bestemmingsplan toegevoegd. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid of het onderdeel houtopstanden van de Wnb.